

שם רש"י ד"ה של אותו צדיק חוני המעגל עכ"ל. נ"ב פירוש חוני הנזכר במתניתין ובברייתא, ונראה שהזקק לזה להורות דהך להבא לא אחי' כהירושלמי שאמר שזה הנזכר במשנתנו היה בן בנו של חוני המעגל שהיה סמוך לחרבן ראשון והוא הוא שאירע לו ענין השנייה, מפני דמפסטי ריהטא דשמעתין לא משמע הכין, וא"כ תלמודא דידן דלא כהירושלמי בהכרח כמ"ש שם מהרש"ש יפה ז"ל יעו"ש.

שם ולא עבדי ליה יקרא כדבעי ליה כו' עכ"ל. נ"ב עיין מהרש"א ז"ל שכתב טעם לזה דאף על גב שראו בו שהוא בעל תורה ונהיריה ליה שמעתתא כבשני חוני, מ"מ לא ראו בו שהיה בעל מעשים כחוני ולכך לא עבדי ליה יקרא כדבעי עכ"ל. ואחר שאלת המחילה הראויה מהדר גאווה דבריו תמוהים אללי לפי קולר השגתי, מפני דבתלמודא דידן לא מוכח שגא' ונתן עמהם בדבר הלכה עד שהכירו בו היותו בעל תורה ומן חברייא. רק קאמר דשמעיה לרבנן דהו' קאמרי הכי, כי אפשר לומר דהכי הו' אורחיהו דהנהו רבנן למימר על כל שמעתא תרייתא ונהירתא, דוגמא לזה מה שאמרו בפרק אין עומדים דף ל"ד א"ר זירא נקוט דר"ח בר אבא דלייק וגמר שמעתא מפומא דמרא שפיר כחברת [לפנינו כחברת] דפומבדיתא. וכאומרו כך אמר להם אנא הוא ולא הימנוהו כיון שעדיין לא שמעו מפיו דבר תורה, ובשלמא מדברי הירושלמי דקתני בהדיא אמרו ליה מאן אנת אמר להו חוני המעגל אלא אמ"ל שמעינא דהו' עליל לעזרה והיא טהרא אעל ואנהרת ע"כ, ניחא דאיכא למימר כדברי מהרש"א, האמנם לפי תלמודא דידן לא משמע לפי קולר דעתי שהכירו שהיה מרבנן, ואף לפי גירסת היפה מראה ז"ל שם דגרים וז"ל שמעיניהו לרבנן דאמרינן נהיר נך הא שמעתא האידנא דבשני חוני המעגל כו' עכ"ל, אכתי לא מכרעא דאפשר דאתרעא מילתא בההיא שמעתא דהו' מתקשי בה בההיא זמנא אחרין ונהיר להו מתוך שקלא וטריא מדידהו בעלמא, ומש"ה אסיקו ביה הכי כאורחיהו למימר בכל שמעתא תרייתא ונהירתאן כמ"ל וכדמשמע מהירושלמי שהעתיקו.

גם בעיקר תירונו אכתי שותיה דמר לא ידענא כמ"ש שלא ראוהו בעל מעשה כחוני כי אינה ידועה [נדל"ל איכה ידועה] בשעה קלה וקלרה כזו ידעו והו' כיצור בו שלא היה בעל מעשים כחוני. ואם לחשך אדם שזה נמשך זמן מה ובהמשך הזמן הכירוהו בלתי היותו בעל מעשים כחוני, כי זה לא יתכן, דא"כ כלפי חוני תקשי נך דלכסוף מאי סבר דשקיה לחסדותיה ומה מנא בו עול כי רחק מעליו עד שגאמר שלא היה בעל מעשים באחריתו כראשיתו זה תימא.

לכן ענ"י אומר בעקבות משיחו אס יראה האדון הזה, שהטעם שלא נהגו בו כבוד כראוי אפשר הו' מ' טעמים: אס משום שלא הכירוהו היותו מרבנן, וממדת חסידותו כי רב הוא לא רנה להתודע עמנו לת"ח דכתנן [אבות ד ה] אל תעשם עטרה להתגדל בהם עד שתהא תורתו בעת ובעונה ההיא שלא לשמה רק כדי שיכירוהו ללורבא מרבנן וינהגו בו כבוד כראוי מה שלא היו בו מקודם לכן, ואי משום שהוזק למשקר בפניהם יען היותו אומר לעיניהם דברים הבאי ומילי דכדי שאין הדעת הנכונה סובלתן עד שלא היה אומן בו כלל.

ומשום הכי הוא דבעי רחמי ומית, כלומר שלאיש כמוהו ראוי לו המוות בעבור שראה שגמאם בעיני חבריו, דאל"כ תיקשי אי לא עבדו ליה יקרא כלל מאי הוי, אטו לא משמע ליה לחוני ההיא דתניא בפרק קנין תורה [אבות ו] ומתרחק מן הכבוד, אלא נראה כדאמרן. ואע"ג דתנן התם בפרק בן סורר [סנהדרין עא:] מיתה ללדיקים רע להם ורע לעולם וא"כ היכי קרי רחמים גבי שאלת המות. יס לומר דמכל מקום מלד זה רחמים הוא לו, ותלמודא הוא דקאמר דחוני קרא לזה רחמים.

ומאי דמסיים תלמודא היינו דאמרי אנשי או חברותא כו', ה"ק, או חבר מוחזק לנאמן וכשר, או מיתותא לחבר שנבאש עד שאינו מוחזק בעיני חבריו לנאמן בכל דבריו. דהא לא גרסינן כחברי איוב כגירסת הילקוט הכא כמ"ש רש"י ז"ל, יען דהבא משום יקרא אי ד"ה הוא דקאמר תלמודא הכין, כלומר עד שלא החזיקוהו לחבר נאמן בדבריו ולפחות למיתא קלת מיהא היה

שם רש"י ד"ה של אותו צדיק חוני המעגל עכ"ל. נ"ב פירוש חוני הנזכר במתניתין ובברייתא, ונראה שהזקק לזה להורות דהך להבא לא אחי' כהירושלמי שאמר שזה הנזכר במשנתנו היה בן בנו של חוני המעגל שהיה סמוך לחרבן ראשון והוא הוא שאירע לו ענין השנייה, מפני דמפסטי ריהטא דשמעתין לא משמע הכין, וא"כ תלמודא דידן דלא כהירושלמי בהכרח כמ"ש שם מהרש"ש יפה ז"ל יעו"ש.

שם רש"י ד"ה שיר המעלות לשון עילוי עכ"ל. נ"ב עיין בספר יוחסין בדור שמעון בן ככלל תמיהת חוני כיון דקו"ל סינה ללדיקים רע להם ורע לעולם דכתנן בפרק בן סורר [סנהדרין עא:] וכתנן [לא מנאחי יתא] ואוהב סינה יסבע ריב וזה על כרחך ביותר מסינה טבעית, ואין חלום בלתי סינה וא"כ לא ידק בשיעור סינה ארוכה ומיותרת בטבע לשון עילוי שאין זה מעלה אלא גרעון וק"ל.

שם וניים ע' שנין כו' עכ"ל. נ"ב עיין בספר יוחסין בדור שמעון בן שטח שכתב וז"ל ובחלק הג' מספר מגן אבות (הוא א') מחבורי (התקב"ן) בגדר החלום אמר ר' דוראן שאי אפשר זה כפי הטבע בלא נס שיקן אדם ע' שנה מפני שנתקרה החום הטבעי ואינו מתוך כו' עכ"ל.

הגה וביאור דבריו אלה הנה הנס דעת החוקר והוא כשהטבע יתכוין לסינה יאסור החום הטבעי אליו בעומק הלכ יען הוא בורח מן הלחות והקיריות שהוא הפכו, ואז יתרפה הגוף ויתקרה, כאשר נראה במופת שיתכסה האדם כשיקן ויערב עליו הכסות אפילו בקיץ. ויולד מזה שהחום הטבעי המתוך הליחות בטל וא"כ יתגברו הליחות ויגרמו המות מפני שהחום הטבעי הוא הממזגם וכבר הוא בטל כמ"ש, כנודע כ"ז בחכמת הטבע אף כי רחוק מני, ומזה גזרו חכמי הרופאה והסינה הארוכה והעמוקה לחולה הוא סימן מות ובקרב ימים מועטים לקברות יובל כנודע, ודי בזה עד כאן הג"ה כ"ד.

אמ"ן ואולם סיים שם היוחסין ז"ל וכתב וז"ל ומ"ש אינו עולה על הדעת כי אס ע"י נס אס הוא כפשוטו עכ"ל הספר יוחסין.

אמר אמ"ן עמוד והתבונן מהמאמר כמתלהלה אס הוא כפשוטו, ואני רכיל אגלה סודו, והוא דלא משמע ליה דברים כפשוטן רק שענין השונה [נדל"ל הסינה] הלו וכל מנינה [נדל"ל ענינה] לא היה כי אס בסעיפים מחזיונות, וכדעת הריטב"א ז"ל העתיקם בעיין ישראל [=עין יעקב] פרק מי שמתו גבי עובדא דהוא חסיד שנתן דינר לעני כו', וכן המעשה הנורא דרבי אליעזר הגדול בפרק הזהב [ב"מ נט:] הכל במראה החלום היה יע"ש. דכוותיה כוון ואמר בזה, יען כי קשה ללייר איכה ידועה שעמד כל כך זמן בלי מאכל ומשקה כו' ודי בזה למדין.

וענ"י אומר שאינו רחוק אס נפרש שנתעורר משנתו בפעם הראשונה ועשה לרכיו ותכף התפלל וסמוך לו אכל, ומיד סמוך לו תכפתו סינה טבעית שעות משוערות והקין משניתו עשה כו' התפלל כו', וכנה נמשך לו כסדרו הזה עד ע' שנה דכל כהאי גוונא ניים ע' שנין מקרי וק"ל.

שם אמ"ל אנא חוני לא הימנוהו כו' עכ"ל. נ"ב אפשר דלא הימנוהו היינו להקל אצל להחמיר כגון להאסר בקרובותיו אפשר דהימנוהו כגון בת בנו ובתו ובת בנו כיון דשוייניהו אנפשיה חתיכא דאיסורא, כדין האוסר על פיו ביאות האסורות כנודע, וכמ"ש הרמב"ם פט"ו מהלכות איסורי ביאה [הלכה יז] "ויראה לי שחששים לדבריה ויהי הבן אסור בקרובות אותו פלוני מספק" ע"כ יעו"ש, דכוותיה הכא. וגם אשתו אס היתה אזי בחיים ודאי אסרוה עליו מספק כיון שלא הכירוהו, אך דמשטחיות טבע הלשון משמע דכלל כלל לא הימנוהו אפילו דנפקא מיניה קולא כמ"ש, כי קרוב לנמנע לומר דכיון שהופלג כל כך זמן שיעור חייו של אדם אפילו להחמיר לא משגיחין, והדבר נריך הכרע כעת לענין דינא ודי בזה כעת.

שם רמכי רמכי פרש"י וולדי וולדות עכ"ל. ובערוך ערך רמך פירש עדריס עדריס. ואגב נזכיר דסם זה הושאל גם לסוס כמו שכתב הערוך